

Casa Rectoral de Castellnou

Castellnou de Bages

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Pl. de l'Església, s/n. Castellnou de Bages - 08251
Emplaçament Nucli antic de Castellnou

Coordenades:

Latitud: 41.83398
Longitud: 1.83752
UTM Est (X): 403476
UTM Nord (Y): 4631997

Classificació

Número de fitxa 08062 - 103
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval Gòtic Modern Contemporani
Segle X-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya:
Generalitat i altres inventaris 11714
Accés Fàcil
Ús actual: Social
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Castellnou de Bages. Pl. de l'Església, s/n. Castellnou de Bages - 08251

Fitxes associades:

[Cementiri de Castellnou de Bages](#)

[Museu de Castellnou de Bages](#)

[Sant Andreu de Castellnou](#)

Autoria de la fitxa Laura Llorens Travé i Jordi Tornés Bes

Data de registre de la fitxa: dt., 23/01/2007 - 01:00
Autoria de la darrera revisió: Oficina de Patrimoni Cultural
Data de la darrera revisió: dt., 14/04/2026 - 14:23

Descripció

Antiga rectoria de Castellnou de Bages, situada a xaloc de l'església de Sant Andreu i cremada en l'incendi de 1936. Presenta planta trapezoidal i està formada per "un cos principal (cos I) al qual s'adossa, pel cantó oest, un segon cos rectangular i allargat (cos II). A l'angle sud-est s'hi adossa una construcció de dimensions considerables (cos III), mentre que a les façanes est i nord, respectivament, s'hi adossen dues petites estructures: una contenia dos cups cilíndrics (àmbit D), i l'altra que feia funció de forn (àmbits A, B i C). Totes dues van ser desmuntades al maig de 1998 per les obres de restauració." LÓPEZ, A. i GUTIÉRREZ, A. (2002:697). La casa tenia tres plantes i una coberta a dues aigües, segons una fotografia de 1917.

Segons els estudis arqueològics realitzats entre el 1997 i el 2000, la primera fase constructiva de la casa correspon a les parets septentrional i occidental del cos I. Aquestes parets, molt probablement, corresponien a una construcció de dimensions mitjanes i planta rectangular, del tipus que es coneix a Catalunya com a "sala". Els estudis permeten datar aquestes parets del segle X. Els murs esmentats presenten un aparell d'*opus spicatum*, que, per si mateix, permet intuir aquesta data. En una excavació realitzada a la necròpolis veïna es va trobar una tomba antropomorfa retallada al terreny natural. Aquest tipus d'enterraments, a Catalunya, tenen un arc cronològic que va de mitjan segle X a principis del segle XI. La documentació escrita que es coneix sobre l'església de Sant Andreu es remunta al segle X (981) i la primera referència explícita al castell de Castellnou és de 1020, amb motiu d'una transferència feudal de la seva propietat, encara que la presència del topònim als documents es remunta al 1001. Es creu, doncs, que aquests murs altmedievals els podrien relacionar amb un primitiu castell. Així, potser el topònim del poble podria tenir relació amb el suposat castell del nucli primitiu. La segona fase data del moment en què el cos I adoptà la seva aparença actual. Les estructures es caracteritzen per: "una fàbrica de maçoneria de pedra local, col·locada en filades rudimentàries [...] el material de cohesió utilitzat era l'argamassa de calç" LÓPEZ, A. i GUTIÉRREZ, A. (2002:707). A la part oriental trobem les restes d'una porta senzilla; se'n conserva una llinda de fusta i un brancal de pedra mal escairada. Tots aquests trets van portar a la conclusió que aquesta segona fase és d'època baixmedieval. A la tercera fase s'erigí la façana meridional, més endavant dotada de dues portes amb brancals de pedra calcària poc treballada i llinda de fusta. L'aparell és de pedra escassament treballada, col·locada en filades i amb fragments de teules o pedretes amb la funció de cuny. Tot plegat ens permet datar la façana del segle XV. Segurament, la rectoria es trobava en aquest estat cap al 1425, quan apareix citada als documents per primer cop. Durant la quarta fase, la porta baixmedieval del parament de llevant va ser tapiada i substituïda per un arc apuntat. La seva aparença el situa en un moment avançat de l'estil gòtic. També es construïren uns murs interiors i la cantonada sud-est, on s'obrí la porta esmentada que donava a la façana de migjorn. A la sisena fase el primer pis del cos principal de la rectoria adquireix el seu aspecte definitiu. Es pot datar del segle XVII. En aquesta fase la porta sud-est de la façana de migjorn va ser tapiada i substituïda per una nova al mig de la façana. Seria la porta d'accés principal a la casa rectoral fins al seu incendi. La setena fase se situa a partir de 1721, inscrita a la llinda de la façana meridional del cos II, juntament amb el nom del patrocinador de les obres, Fèlix Puig. Els antics forjats de bigues de fusta que suportaven els pisos superiors van ser substituïts per voltes de canó apuntat. També es reféu la planta pis del cos II i se'n va afegir una altra al cos I, de pedra. El pont d'accés a la sagristia també és d'aquesta època.

Observacions:

(Continuació descripció) Durant la vuitena fase, s'annexà un porxo i una balconada a la façana de migjorn i dues crugies al sud-est del cos III. En aquest cos perifèric s'hi instal·là l'Ajuntament fins la Guerra Civil. També són d'aquest moment els cups cilíndrics de gregal. Les següents fases, fins a un total d'onze, s'han de situar en època recent i són de menor entitat: un forn de pa a la façana septentrional, reparacions de murs, tapiat d'algunes finestres i construccions d'envans. Destaca la construcció de la porta que permet l'accés independent al cos de ponent (II), al mateix temps que: "*es tapiava l'antiga entrada des de l'àmbit I del cos principal, que, arran de les obres, s'ha tornat a obrir, per tal de comunicar l'exposició històrica local (museu), instal·lada a la planta baixa del cos II, amb la resta del cementiri municipal.*" LÓPEZ, A. i GUTIÉRREZ, A. (2002:709). Segons un testimoni oral, s'accedia a la casa per la porta de migjorn i, des d'allí, a l'estança coberta amb volta (àmbit I) que feia al mateix temps de vestíbul, a través del qual es podia pujar a la planta superior per l'escala o passar a les estances de la planta baixa. Aquí es trobaven les dependències auxiliars: la quadra i el celler. Al pis superior hi residia el rector, que disposava de cuina, habitacions i comuna, així com d'una estança on es guardava l'arxiu parroquial, cremat el 1936 durant l'incendi.

Història

Els estudis arqueològics i arquitectònics apunten que els orígens de la casa rectoral es podrien relacionar amb els murs amb *opus spicatum* que es conserven al cos central. En origen es podria tractar d'una construcció de planta rectangular, del tipus sala, que es podria ubicar cronològicament al segle X (Servei de Patrimoni Arquitectònic Local, 2007). Això permet suggerir una possible relació entre aquesta construcció del segle X i el *Castell Nou* que apareix citat a la documentació durant el segle XI.

Per trobar les primeres referències documentals conservades, caldrà esperar fins el segle XV (1425), moment en el qual el rector Pere Martí de Rocasalva va arrendar per dos anys la rectoria a un clergue de Santpedor. Del segle XVII, es té notícia de la construcció d'un pas per comunicar l'església i la casa rectoral i del XVIII, que es va portar a terme una gran reforma, segons ens testimonia una llinda conservada al balcó del primer pis de la façana sud del cos II que recull l'any 1721 i el nom de l'artífex de l'obra, que hauria estat en Fèlix Puig Refagut, rector de Castellnou entre 1708 i 1751.

Ja durant el primer terç del segle XX, la rectoria hauria acollit una escola i, entre 1905 i 1936, s'hi hauria instal·lat l'Ajuntament. L'any 1936, tant l'església com la rectoria van ser incendiades. A causa de l'incendi es varen destruir objectes litúrgics, obres d'art i l'arxiu parroquial i la rectoria va quedar en ruïnes. Un cop enrunada, les pedres i altres materials constructius de la casa rectoral es van utilitzar per bastir cases properes.

El juny de 1993, l'Ajuntament de Castellnou demanà a la Diputació una nova actuació a l'església de Sant Andreu i al seu entorn. El 1995 se signà un conveni entre l'Ajuntament i el Bisbat de Vic: els terrenys que ocupava l'antiga casa eren cedits al municipi. I mitjançant un segon acord, se cedí l'ús de l'edifici. Paral·lelament, la Diputació es comprometé a reordenar el nucli antic. Així doncs, l'estudi arqueològic de l'antiga rectoria de Castellnou es dugué a terme entre el 1997 i el 2000, abans que s'iniciessin les obres per habilitar-hi el nou cementiri municipal i el museu. Durant aquesta intervenció es van consolidar les restes de la rectoria i se'n van reorganitzar els espais per acollir les noves funcions.

Bibliografia

González Moreno-Navarro, A. (2001). “Nuevo cementerio municipal de Castellnou de Bages (Barcelona, España)”. *Informes de la Construcción*, 52 (471), 5–19. <https://doi.org/10.3989/ic.2001.v52.i471.679>

González Moreno-Navarro, A. (2001). “Lugar, memoria y restauración. El cementerio de Castellnou de Bages (Barcelona)”. *Loggia. Arquitectura & Restauración*. <https://doi.org/10.4995/loggia.2001.5226>

LÓPEZ MULLOR, Albert i GUTIÉRREZ GARCÍA-MORENO, Anna (2002). "Arqueologia de l'arquitectura a l'antiga rectoria de Sant Andreu de Castellnou de Bages". II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Sant Cugat del Vallès.

LÓPEZ MULLOR, Albert i GUTIÉRREZ GARCÍA-MORENO, Anna (2004). "Estudi arqueològic de l'antiga casa rectoral de Sant Andreu de Castellnou de Bages". Actes de les Jornades d'Arqueologia i Paleontologia. La Garriga (29 i 30 de novembre, 1 de desembre de 2001), vol. III. Generalitat de Catalunya i Diputació de Barcelona. Barcelona.

Diputació de Barcelona, Servei de Patrimoni Arquitectònic Local, (2007). *Antiga casa rectoral de Castellnou de Bages. Memòria d'arqueologia i història*. Barcelona: Diputació de Barcelona. <https://www.diba.cat/documents/429042/1148c478-0e73-49aa-aa58-91e96d85e5ad>

Enllaços d'interès:

[Inventari del patrimoni arqueològic i paleontològic de Catalunya, n. 11714](#)

